

Seneca
TORONTO CANADA

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
НАУКОВЦІВ, МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ТА ПРАВНИКІВ

“ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ
ЛЮДИНИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД”

16 травня 2024 року

м. Київ

Рекомендовано Вченою радою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (Протокол №10 від 31 травня 2024 р.)

Редакційна колегія:

Арсентьєва О.С., професор, к.ю.н., декан юридичного факультету СНУ ім. Володимира Даля

Івчук Ю.Ю., професор, д.ю.н., професор кафедри правознавства СНУ ім. Володимира Даля

Котова Л.В., професор, к.ю.н., в.о.завідуючого кафедрою правознавства СНУ ім. Володимира Даля

Шаповалова О.В. - професор, д.ю.н., завідувач кафедри господарського права СНУ ім. Володимира Даля

Татаренко Г.В., професор, к.ю.н., завідувач кафедри конституційного права СНУ ім. Володимира Даля

Капліна Г.А., доцент, к.ю.н., доцент кафедри правознавства СНУ ім. В. Даля

Середа Олена – професор, д.ю.н., завідувач кафедри трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)

Гварамія Вепхвія – професор, декан факультету права та дипломатії Сухумського державного університету (Тбілісі, Грузія)

Рецензенти:

Ярошенко О.М., професор, д.ю.н., Член-кореспондент Національної академії правових наук України, Проректор з навчально-методичної роботи НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Сіроха Д.І., професор, д.ю.н., в.о. завідуючого кафедрою трудового права та права соціального забезпечення КНУ ім. Тараса Шевченка

Міжнародна науково-практична конференція науковців, молодих вчених та працівників «Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції викладачів, співробітників закладів вищої освіти і наукових організацій, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади й органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ (16 травня 2024 р.). Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2024. 234 с.

Мета конференції – обговорення актуальних проблем сучасного стану реформування та функціонування правової системи України, захисту прав людини з урахуванням міжнародних стандартів здійснення правосуддя, глобальних загроз світовому миропорядку, формування нової системи державного управління.

Друкується в авторській редакції.

ПАНЕЛЬ VI

ГОСПОДАРСЬКЕ ТА КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО; ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС

НОРМАТИВНЕ СПРИЯННЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДЖЕРЕЛ ГЕНЕРУВАННЯ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ У БІК ПОШИРЕННЯ «ЗЕЛЕНИХ» ДЖЕРЕЛ

Дерев'янка Богдан Володимирович

Анотація. У тезах доповіді вказано на потребу диверсифікувати джерела отримання енергії. «Зелений» тариф та можливість автономної роботи за рахунок власної електроенергії є способами нормативного і фактичного сприяння поширенню генерування енергії із специфічних «зелених» джерел.

Ключові слова: «зелений» тариф, альтернативні джерела енергії, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), мініелектростанція, домогосподарство.

З кінця лютого 2014 року Україна перебуває у стані гібридної війни з російською федерацією, а з кінця лютого 2022 року – у стані відкритої війни, розпочатої широкомасштабним вторгненням збройних сил та інших парамілітарних формувань на свою територію. Збройними силами російської федерації війна ведеться з порушенням усіх чинних міжнародних конвенцій, якими визначаються правила ведення війни.

У кінці IX століття нашої ери київський князь Володимир Великий після тривалої облоги зумів захопити місто Херсонес завдяки пошкодженню комунікацій з водопостачання. У ті часи міжнародні конвенції не підписувалися, і війни велися будь-якими можливими варварськими способами (до речі, перше у світі офіційне підтвердження застосування бактеріологічної зброї мало місце на території України, коли війська східних правителів закидали в обложені міста трупи тварин,

вражені заразними бактеріями і вірусами). Тобто, пошкодження акведуку під час ведення війн допускалося оскільки не регулювалося і не заборонялося у часи середньовіччя. У ХХІ столітті міжнародними конвенціями про ведення війни забороняється під час ведення війни знищувати або пошкоджувати об'єкти електропостачання, газопостачання, водопостачання, водовідведення тощо, які живлять або обслуговують населені пункти. Ще IV Конвенцією про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року (Гаазькою конвенцією) статтею 25 заборонено будь-яким способом атакувати чи бомбардувати незахищені міста, селища, житлові будинки чи споруди [1], адекватно і гуманно поводитися із цивільним населенням під час війни передбачено Женевськими конвенціями про захист цивільного населення під час війни [2]. Проте сьогодні маємо стратегію російської армії, спрямовану на знищення об'єктів енергосистеми України. При чому очікувані результати такої стратегії у вигляді паралічу життєдіяльності мирних великих міст України відкрито проголошуються на центральних телеканалах російської федерації. У таких умовах виникає потреба в ощадливому ставленні до використання електроенергії, мінімізації її втрат, у диверсифікації джерел отримання і передачі електроенергії тощо.

За кілька років до повномасштабної війни з російською федерацією і виникненні серйозних загроз енергомережі України, довелося брати участь у дослідженні спільно із фахівцями з енергоефективних технологій процесів поширення використання наноматеріалів у датчиках Холла струму та напруги для підвищення точності вимірювань та зменшення зовнішнього впливу, в яких мною пропонувалися способи практичної реалізації досягнень фізики та електроенергетики на комерційній основі [3], а також способів уточнення обліку електроенергії на основі досягнень фізичних наук і їх комерціалізації [4]. Дослідники у сфері енергоефективних технологій та матеріалознавства вишукують способи заміни поширених провідників енергії на такі, коефіцієнт корисної дії яких при проходженні енергії буде найкращим, а втрати енергії – найнижчими. Крім цього в Україні більше двадцяти років діє Закон «Про альтернативні джерела енергії» від 20 лютого 2003 року, який визначає правові, економічні, екологічні та

організаційні засади використання альтернативних джерел енергії та сприяння розширенню їх використання у паливно-енергетичному комплексі [5]. Такими джерелами Закон у статті 1 визначає відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, гідротермальна, аеротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинних енергетичних ресурсів, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів [5].

Українські суб'єкти господарювання і домогосподарства уже по декілька років генерують електроенергію із названих вище джерел. При цьому їх генеруючі потужності під'єднані до єдиної енергомережі держави. Генерована «зелена» енергія через лічильник віддається у мережу, а через інший лічильник з мережі такі суб'єкти чи домогосподарства отримують електроенергію із мережі. Шляхом віднімання від більшого меншого щомісячно визначається кількість електроенергії, за яку суб'єкт господарювання чи домогосподарство сплачує державі або за яку сплачує їм держава. У другому випадку вони отримують гроші за «зеленим» тарифом, що визначається відповідною постановою НКРЕКП. Такі постанови приймаються кілька разів на рік, змінюючи попередні. Сьогодні є чинною постанова НКРЕКП «Про встановлення «зелених» тарифів на електричну енергію, вироблену генеруючими установками приватних домогосподарств» від 29 березня 2024 року [6]. Вартість кіловат-години електроенергії за «зеленим» тарифом є вищою за вартість кіловат-години електроенергії, що надається споживачам. Проте з кожною новою постановою НКРЕКП розмір «зеленого» тарифу знижується. При цьому вартість кіловат-години електроенергії для населення і суб'єктів господарювання постійно підвищується. Зближення «зеленого» тарифу і вартості електроенергії для споживачів з перспективою перевищення останньої над першим є виправданим, на що раніше зверталася увага [7, с. 65-66].

Загалом встановлення першими постановами НКРЕКП достатньо високих тарифів було нормативним сприянням початку реалізації проєктів генерування

«зеленої» енергії. Завдяки високим «зеленим» тарифам, держава отримала хоча б невелику кількість «зелених» промислових електростанцій та мініелектростанцій (енергоустановок) на базі окремих домогосподарств [7, с. 64]. І сьогодні привабливі «зелені» тарифи навіть за умови їх зниження можна назвати засобами нормативного сприяння появі нових «зелених» мініелектростанцій та укрупненню уже діючих. В умовах можливої відсутності енергопостачання певних підприємств чи домогосподарств, налагодження їх автономної роботи від власними силами згенерованої «зеленої» електроенергії виглядає певним рятівним колом у бурхливому морі викликів сьогодення. Диверсифікація «зелених» джерел генерування знаходиться у площині поступового переходу пріоритетів у межах «зелених» електростанцій від класичних для України генераторів енергії сонця та вітру, до гідроенергії маленьких річок і гірських джерел, енергії біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів. Вірогідність такого переходу у межах «зеленої» енергетики впливає із небезпеки обстрілів ворогом сонячних електростанцій, вітрогенераторів, великих гідроелектростанцій. Названі джерела «зеленої» енергії не виглядатимуть пріоритетними цілями для ворожої авіації та ракетної артилерії.

Список використаних джерел:

1. Про закони і звичаї війни на суходолі: IV Конвенція та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі. Гаага, 18 жовтня 1907 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text
2. Про захист цивільного населення під час війни: Женевська конвенція від 12 серпня 1949 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96#w1_1
3. Diahovchenko I., Volokhin V., Derevyanko B. Prospects of Nanomaterials Use in Current and Voltage Hall Sensors to Improve the Measurements Accuracy and Reduse the External Impacts. *Proceedings of the 2017 IEEE 7-th International Conference on Nanomaterials: Applications and Properties (NAP 2017) (Zatoka, Ukraine. September,*

2017). Part 3. Sumy: Sumy State University. P. 266-270. URL: <http://ieeexplore.ieee.org/document/8190239/metrics>

4. Volokhin V., Diahovchenko I., Derevyanko B. Electric Energy Accounting and Power Quality in Electric Networks with Photovoltaic Power Stations. 2017 *IEEE International Young Scientists Forum on Applied Physics and Engineering (YSF 2017)* (Lviv, Ukraine. October, 17-20, 2017). Lviv. P. 36–39. URL: <http://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/8126588/>

5. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20 лютого 2003 року № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24. Ст. 155.

6. Про встановлення «зелених» тарифів на електричну енергію, вироблену генеруючими установками приватних домогосподарств: постанова НКРЕКП від 29 березня 2024 року № 622. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0622874-24#Text>

7. Деревянко Б.В. Тенденції розвитку законодавства України про «зелені» тарифи на електричну енергію. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 2 (71). С. 62–71. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/9037>

Derevyanko B. Regulatory promotion of diversification of electricity generation sources towards the spread of "green" sources. – Article. The abstracts of the report indicate the need to diversify energy sources. The "green" tariff and the possibility of autonomous operation at the expense of one's own electricity are ways of regulatory and actual promotion of the spread of energy generation from specific "green" sources. Key words: "green" tariff, alternative energy sources, The National Commission, which carries out state regulation in the spheres of energy and communal services (NCRECS), mini-power plant, household.

Авторська довідка:

Деревянко Богдан Володимирович, доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова НАН України» ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7408-8285>